

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на околната среда и водите
Басейнова дирекция „Дунавски район“

ПРОЕКТ НА
ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РЕЧНИТЕ БАСЕЙНИ
в Дунавски район за басейново управление
2022-2027 г.

16.05.2024 г.

гр.София

1. Обща информация за ДРБУ

2. Проект на ПУРБ 2022-2027

- Структура и съдържание на ПУРБ
- Характеризиране на водните тела
- Мониторинг и състояние
- Значим натиск в ДРБУ

3. Натиск и въздействие върху водите от енергетика и икономически дейности

- Производство на ел. енергия
- Проучване и добив на подземни богатства
- Индустрия
- Минали дейности – уранодобив, въгледобив и рудодобив

4. Основни проблеми, свързани с енергетика и индустрия

5. Програма от мерки в ПУРБ 2022-2027

6. Планирани мерки за ВиК сектора в ПУРБ 2022-2027

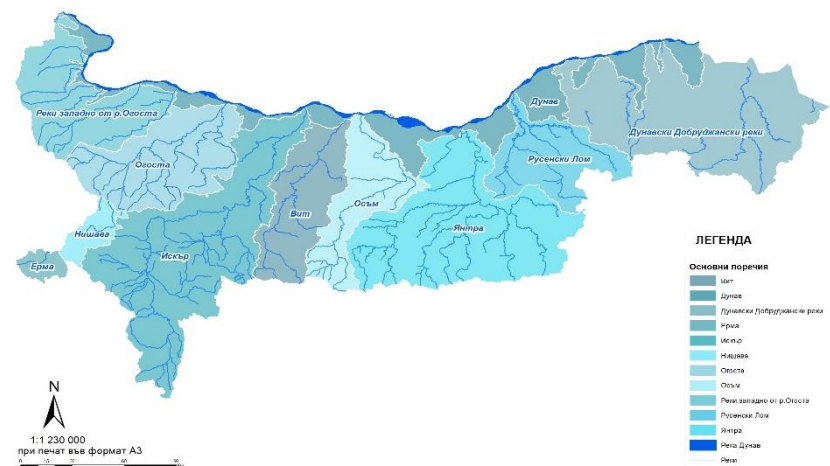
Териториален обхват

Дунавски район за басейново управление обхваща:

- Българската територия от международния басейн на р. Дунав и включва водосборните басейни на реките: **Ерма; Нишава, реките на запад от р.Огоста, Огоста, Искър, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом, Дунавски Добруджански реки**
- Територия от **47 235 км² = 42,5%** от територията на страната
- **126 общини (някои от тях – частично) в 18 области**
- **47% от населението на България**

Основни поречия в Дунавски район за басейново управление

Актуализация на ПУРБ в Дунавски район

Проектът на ПУРБ обхваща третия планов период съгласно РДВ до 2027г. и представлява актуализация на ПУРБ 2016-2021 г.

За разработването на Проекта на ПУРБ са използвани:

- Информация за натиска от човешки дейности в ДРБУ
- Резултатите от изпълнението на мерки от ПУРБ 2016-2021
- Резултати от изпълнението на възложени от БДДР проучвателни мониторинги
- Препоръките на ЕК след оценката на вторите ПУРБ

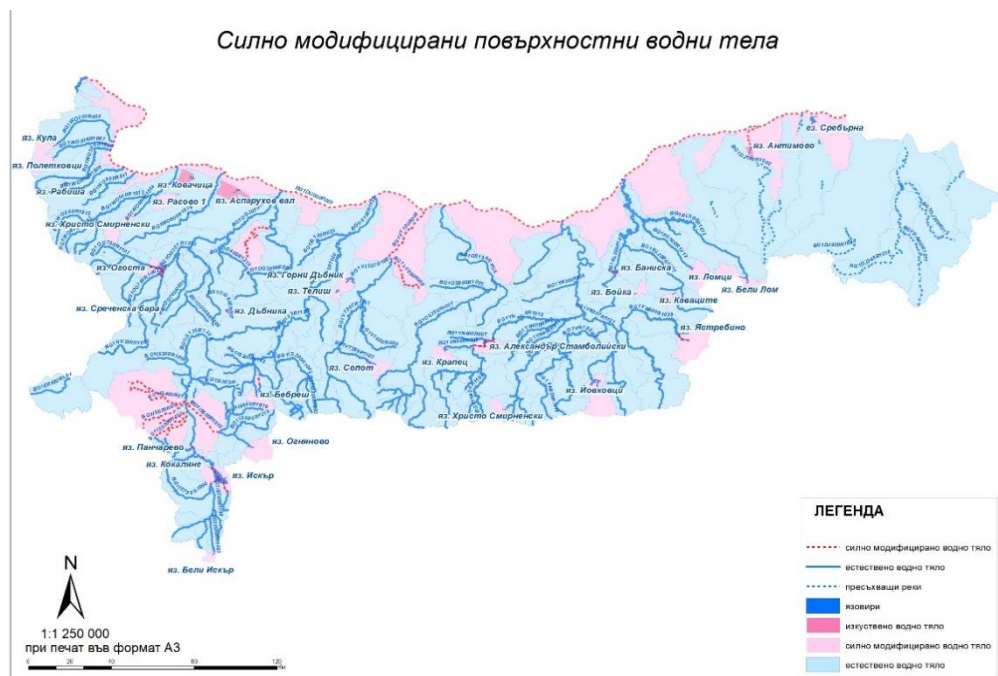
За актуализацията на ПУРБ 2022-2027 са подобрени:

- Методическа основа за разработване на ПУРБ
- Оценките на състояние водните тела чрез:
  - Разширение на мрежите за мониторинг и обхвата на анализирани показатели
  - Оценка на хидроморфологичното състояние на ВТ, като част от екологичното състояние
  - Анализ на приоритетни вещества в различни матрици (вода, седимент и биота), като част от химичното състояние

Проект на ПУРБ 2022-2027 в Дунавски район

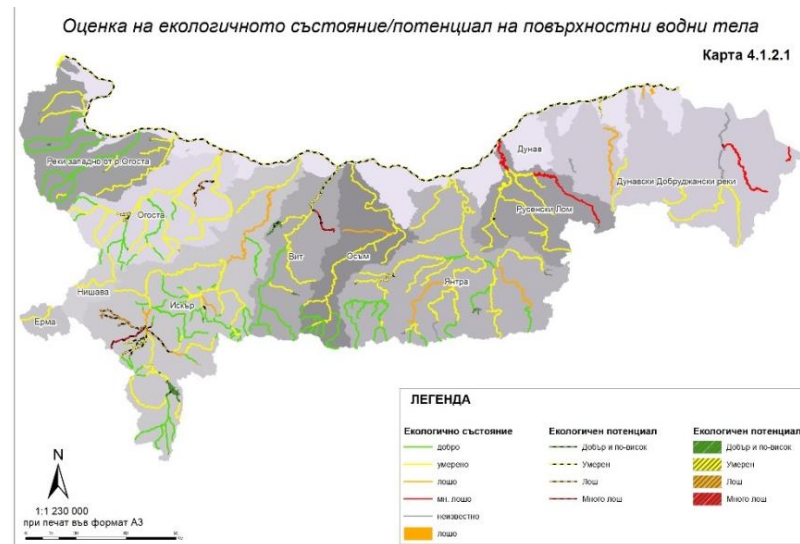
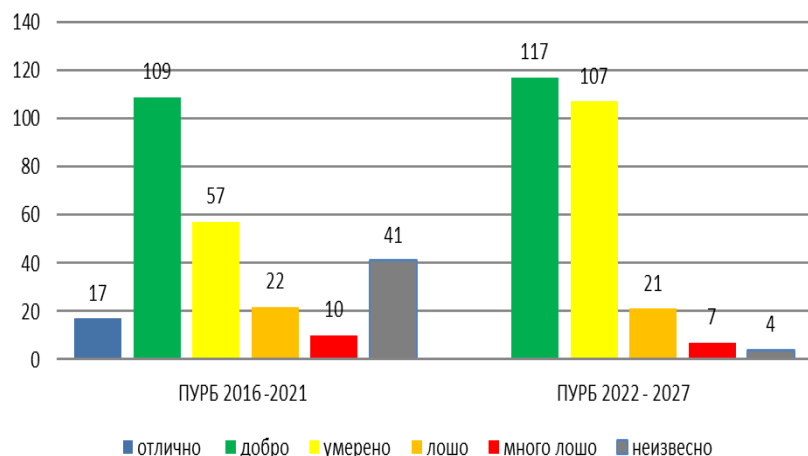
- *Водни тела в ДРБУ- броят и границите не са променени :*
  - Повърхностни водни тела- **256 бр.**
  - Подземни водни тела – **50 бр.**
- *Преразгледани са СМВТ и броят им е намален - **40 бр.** в проекта на ПУРБ 2022-2027 (при 52 бр.)*
- *Отстранени са технически грешки („бели петна“) в очертаването на подземните водни тела*
- *Зони за защита на водите*
  - 33 на водите за пиене от повърхностни води- **73 бр.** (обособени в самостоятелни водни тела), определена е **1 нова 33** на води
  - 33В за пиене от подземни води- **50 бр.** (всички ПВТ)
  - Зони за рибите- **33 бр.**
  - 33 от Натура 2000 – **98 бр.** за местообитания; **51 бр.** за птици

Екологично състояние на повърхностните водни тела

- Подобрение в оценките на екологичното състояние
  - Валидирана е типологията на повърхностните ВТ
  - Актуализирана е класификационната система за някои БЕК и ФХЕК
- Извършена е оценка на хидроморфологичните елементи за качество
- Въведена е класификационна система за оценка на речен тип R6 (Долен Дунав) за ФХЕК

Сравнителна оценка екологично състояние/ потенциал ПУРБ 2 и ПУРБ 3

- В добро екологично състояние са оценени **46 %** от ВТ (**44,14 %** в ПУРБ 2016-2021)
- Подобро е състоянието на отделни елементи и/или отделни групи елементи за качество
  - Биологични ЕК - **150 бр. ВТ** в ПУРБ 2022-2027 (ПУРБ 2016-2021 – **124 бр. ВТ**)
  - Физикохимични ЕК – **147 бр. ВТ** в ПУРБ 2022-2027 (в ПУРБ 2016-2021 – **105 бр. ВТ**)
- Намален е броя на телата в неизвестно състояние

Химично състояние на повърхностните водни тела

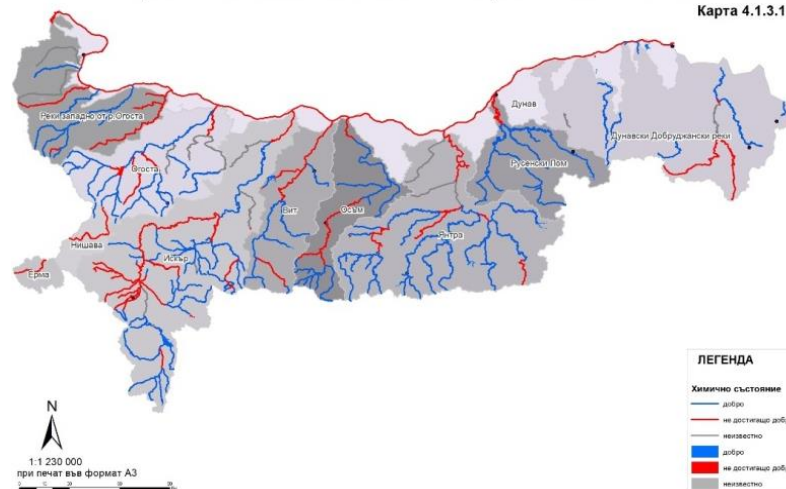
Подобрения в мониторинга на приоритетни вещества (ПВ):

- Разширен обхват на показателите (в България от 45 ПВ се анализират 43 бр.)
- Мониторинг в изискуемите матрици (вода, биота и седимент)

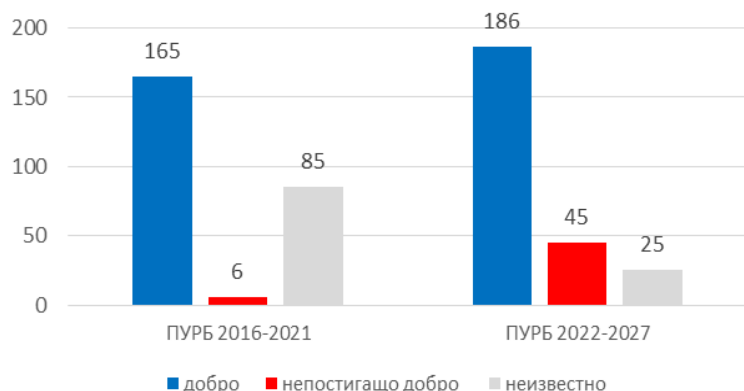
Оценката на химичното състояние е изготвена чрез изчислителен инструмент и съгласно актуализирана Методика.

Оценка на химичното състояние на повърхностни водни тела

Карта 4.1.3.1

Оценка на химичното състояние на повърхностните водни тела ПУРБ 2016 - 2021 и ПУРБ 2022-2027

- В добро химично състояние са **72 %** от ВТ (**64,4 %** в ПУРБ 2016-2021)
- Намален е броя на ВТ в неизвестно състояние - **25 бр.** (85 бр. в ПУРБ 2016-2021)
- **29 бр.** водни тела са оценени в непостигащо добро състояние, заради установени отклонения в матрица биота на веществата от групата на т.нар. „повсеместни замърсители“

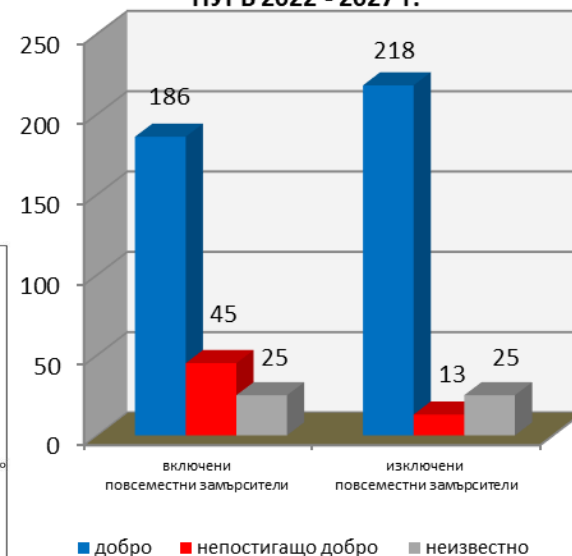
Химично състояние - „повсеместни замърсители“

Повсеместни замърсители - Вещества, които са токсични, устойчиви и биоаккумулятивни (РВТ). РВТ могат да бъдат откривани в продължение на десетилетия във водната среда на нива, представляващи съществен риск. РВТ се разпространяват на далечни разстояние

Химично състояние на повърхностните водни тела в ДРБУ с изключени повсеместни замърсители от 1 до 33

Химично състояние на повърхностните водни тела в ДРБУ ПУРБ 2022 - 2027 г.

РВТ с отклонения от СКОС в ДРБУ:

- Матрица „вода“
  - Трибутилкалаени съединения
- Матрица „биота“
  - Бромирани дифенилетери
  - Живак

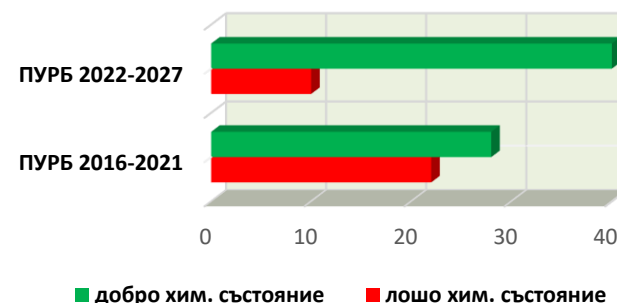
Оценка на състоянието на подземните водни тела

- Увеличен е броят на пунктовете за мониторинг за оценка на химичното състояние на подземните водни тела;
- Разширен е обхвата на анализирани вещества в подземните води;
- Изведени са нови фонове и прагови стойности за някои елементи/ вещества

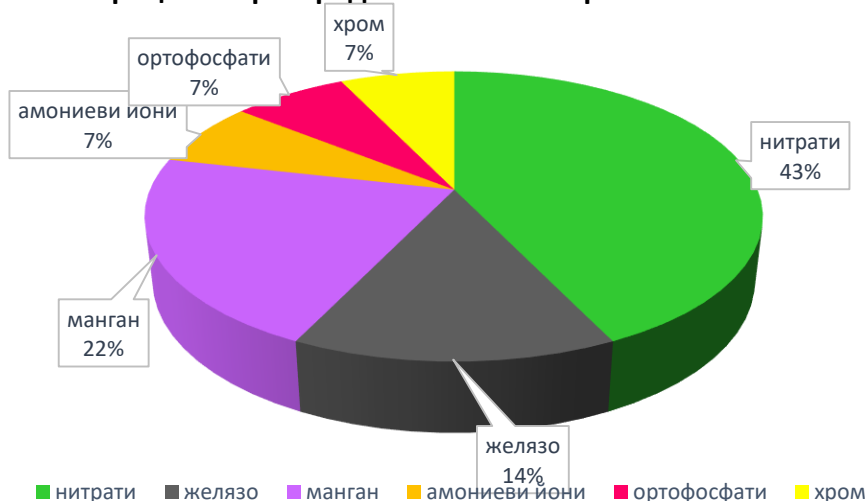
➤ **Запазва се доброто** количествено състояние на всички подземни водни тела

➤ Намален е броят на ПВТ в риск – 7 бр. (спрямо 13 бр. в ПУРБ 2016-2021)

Сравнителна оценка на химичното състояние на ПВТ в ДРБУ

Процентно разпределение на замърсителите в ПВТ

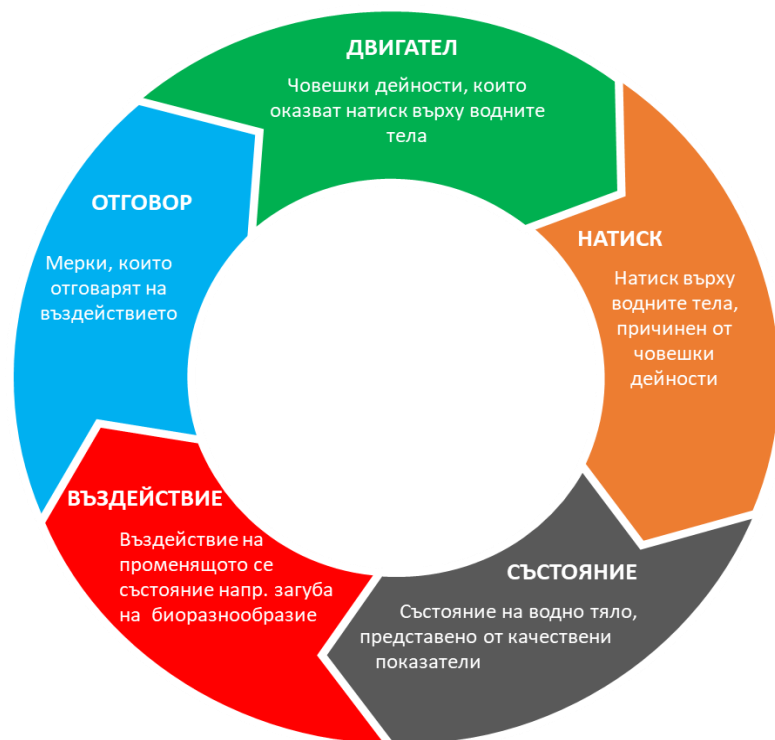

➤ **10 бр.** водни тела са оценени в лошо химични (*при 22 бр. в ПУРБ 2016-2021*)

➤ **Основни замърсители** в ПВТ, причина за не-добро състояние:

- Нитрати- 6 бр. ПВТ
- Манган- 3 бр. ПВТ
- Желязо- 2 бр. ПВТ
- Хром- 1 бр. ПВТ
- Ортофосфати- 1 бр. ПВТ
- Амониєви йони – 1 бр. ПВТ

- Анализът на антропогенният натиск е базиран на концептуалната рамка «**Движещи сили – Натиск – Състояние – Въздействие – Отговор**»;

В проекта на ПУРБ са анализирани всички потенциални източници на натиск

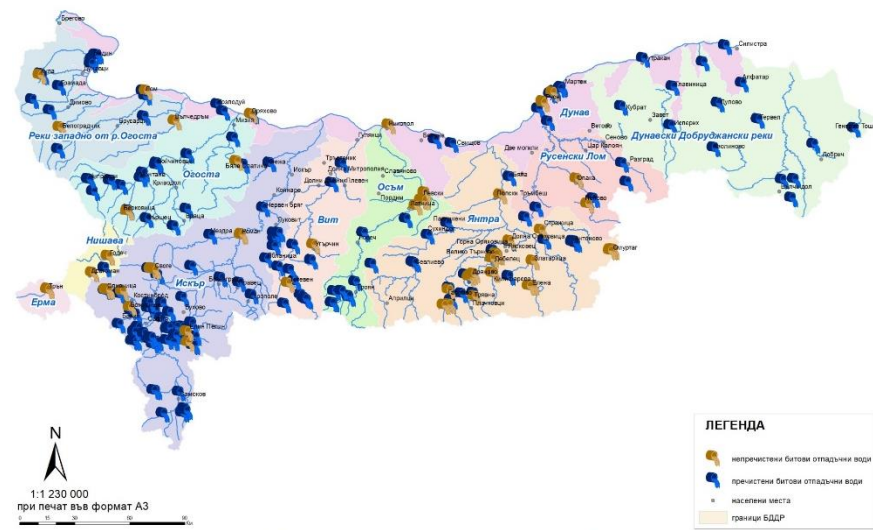
- Анализирани източници на натиск върху водите
- **Точкови източници** - заустване на: битови ОВ, промишлени ОВ
  - **Дифузни източници** - населени места без канализация и с частично изградена, стари депа и сметища, земеделие и животновъдство, промишлени замърсявания, добив на подземни богатства ерозия, атмосферни отлагания, транспорт,
  - **Натиск от физични изменения** (свързан с водовземане; ВЕЦ; защита от наводнения, изземване на наносни отложения, корабоплаване)
  - **Натиск от водовземане**

Най-разпространените видове значим натиск в ДРБУ са:

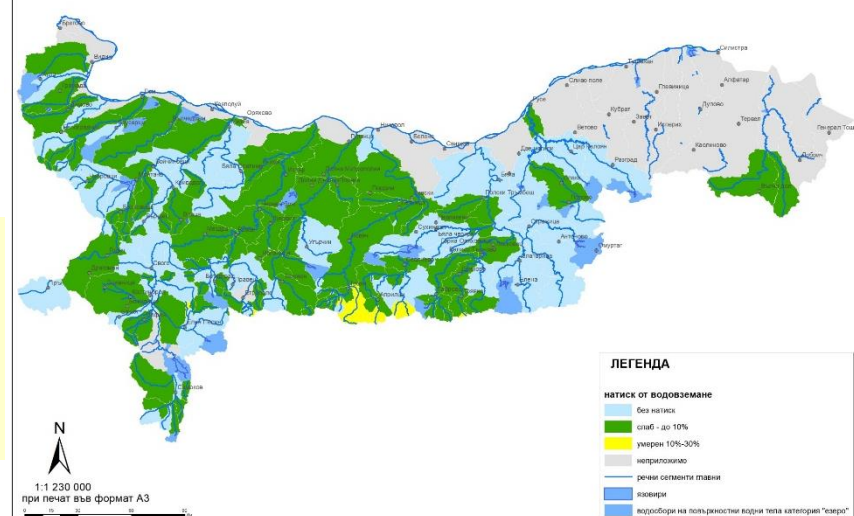
- **Заустване на битови отпадъчни води- 69 бр. повърхностни водни тела**
- **Заустване на промишлени отпадъчни води- 94 бр. повърхностни водни тела**
- **Населени места без изградена канализация (дифузен)- 10 бр. подземни водни тела**
- **Селскостопанство (дифузен)- 67 бр. повърхностни и 8 бр. подземни водни тела**
- **Атмосферни отлагания (дифузен) – 108 бр. повърхностни водни тела**

- ☐ Натискът от водовземане от повърхностните водни тела не е определен, като значим
- ☐ Всички подземни водни тела са в добро количествено състояние

Зауствания на битови отпадъчни води

Натиск от водовземане от повърхностни водни тела категория реки

Основни допирни точки

➤ *Производство на ел. енергия*

- Натиск от водовземане - изменение на оттока
- Натиск от морфологични изменения - миграционни бариери

➤ *Добив на подземни богатства*

- Потенциален източник на замърсяване на повърхностни води с неразтворени вещества, нефтопродукти и метали
- Потенциален източник на замърсяване на подземните води

➤ *Индустрия*

- Източник на замърсяване на повърхностни води от заустване на промишлени отпадъчни води
- Натиск от водовземане за промишлени цели върху повърхностните и подземните водни тела

➤ *Стари замърсявания от минали дейности*

- Изтичане на руднични води от обекти с преустановена дейност
- Замърсявания на водите в следствие от промишлени аварии

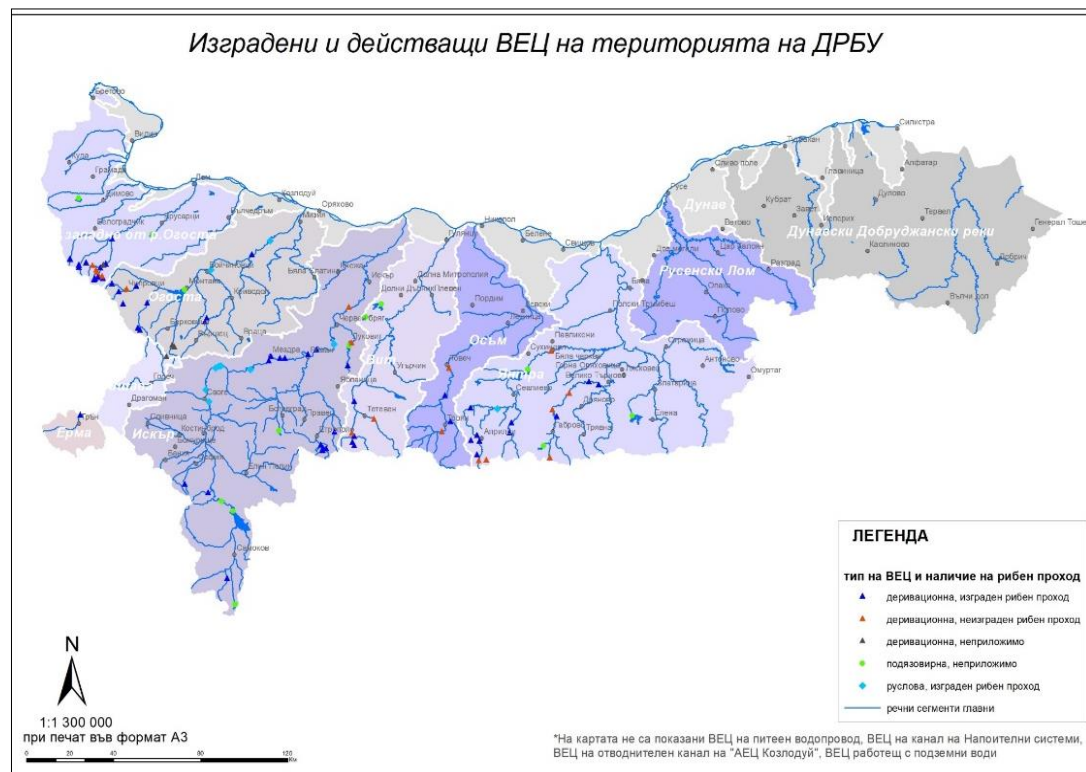

Производство на ел. енергия чрез ВЕЦ

- ВЕЦ - комплексен хидроморфологичен натиск върху водите
  - **изменение на хидрологичния режим** поради отклоняването му в ограничени речни участъци
  - **изграждане на миграционни бариери**- които намаляват скоростта на водата, възпрепятстват миграцията на рибите и преноса на седименти.
- Натискът от ВЕЦ е разделена на:
  - ВЕЦ на река
  - ВЕЦ на язовир или подязовирна ВЕЦ в т.ч. ВЕЦ на питеен водопровод

Значим натиск от ВЕЦ без изградени рибни проходи е определен в 5 бр. водни тела на територията на ДРБУ

- В проекта на ПУРБ е извършен анализ на въздействието от ВЕЦ върху повърхностните водни тела

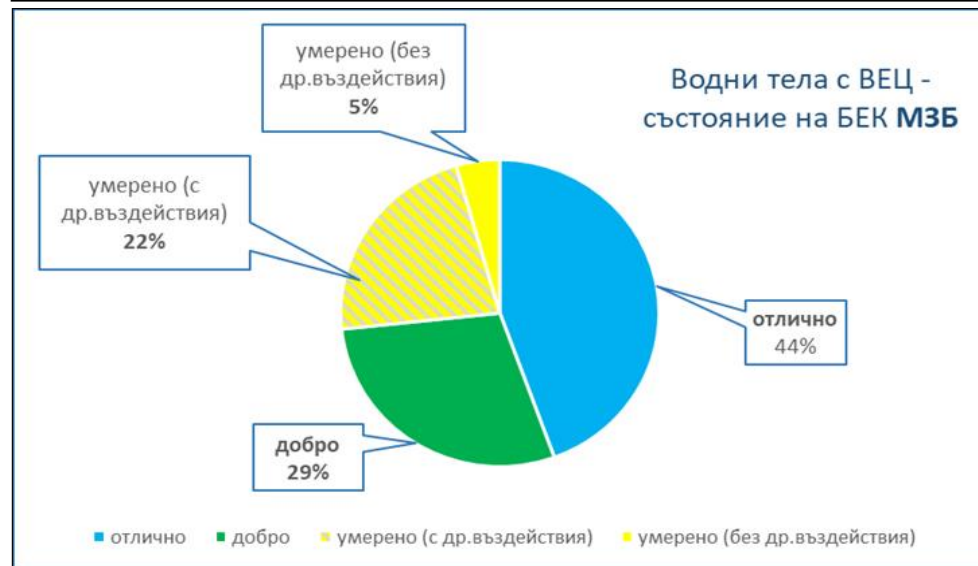
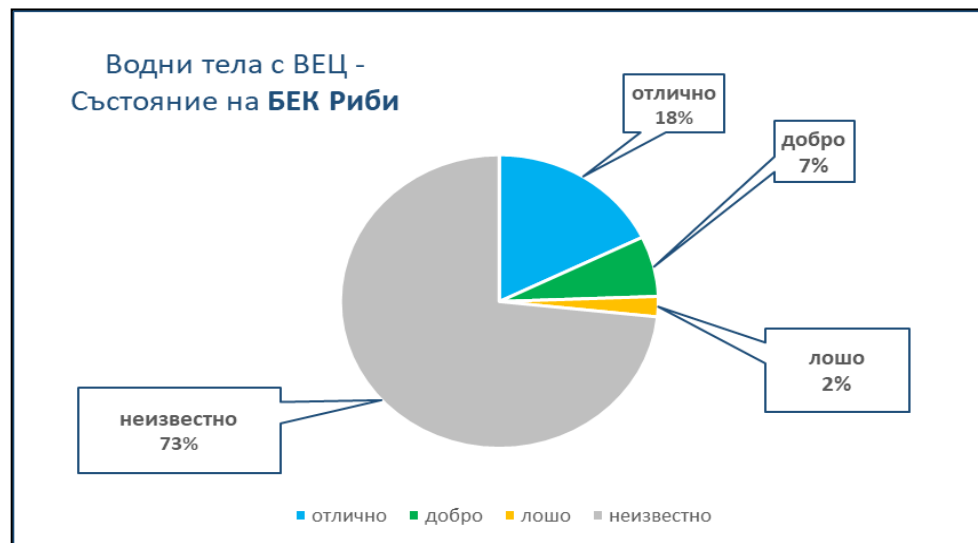
Анализ на въздействието върху водите от производството на ел. енергия чрез ВЕЦ (2)

- За оценка на въздействието от ВЕЦ е извършен анализ на състоянието:

- БЕК макрозообентос
- БЕК риби

Анализът е извършен за 45 бр. водни тела реки с изградени ВЕЦ.

- **25%** от ВТ са оценени в добро и отлично състояние на БЕК риби
- **2%** от ВТ са оценени в лошо състояние и **73 %** в неизвестно по БЕК риби
- **73 %** от ВТ са оценени в добро и отлично състояние по БЕК макрозообентос
- **27 %** от ВТ са оценени в умерено състояние/ потенциал, като само в две ВТ (5%) е отчетено умерено състояние по МЗБ, без отклонение във физико-химичните елементи за качество.

Добив на подземни богатства- натиск и въздействие върху качеството на водите

При актуализацията на ПУРБ 2022-2027 не са отчетени значителни промени в концесиите за добив на подземни богатства спрямо ПУРБ 2016-2021 г.

➤ Въздействие върху водите от добивната дейност:

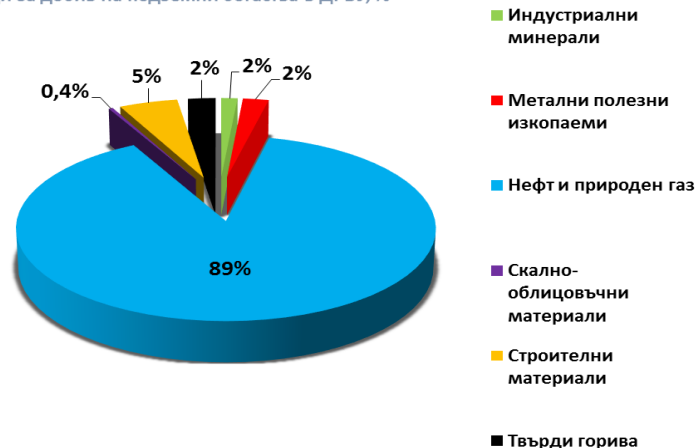
- Замърсяване на повърхностните води с неразтворени вещества, нефтопродукти и метали.
- Замърсяване на подземните води с метали

➤ Въздействие от изтичане на руднични води

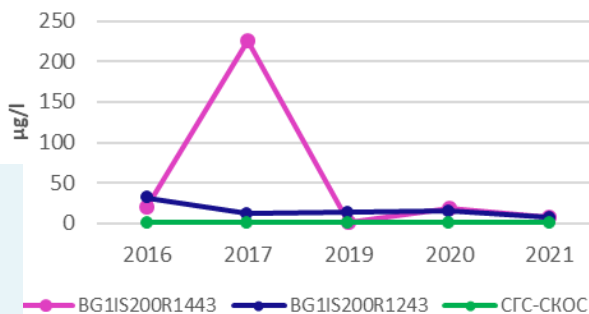
Значим натиск от добив на подземни богатства е установен в 11 бр. повърхностни водни тела

В поречието на река Искър е установен най-голям брой повърхностни водни тела с въздействие от добив на подземни богатства.

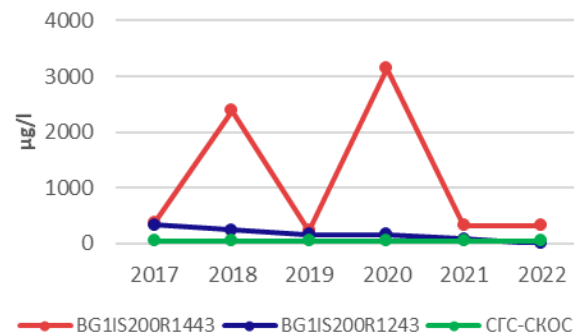
Площи за добив на подземни богатства в ДРБУ, %

Концентрация на Мед във водни тела от поречие Малък Искър

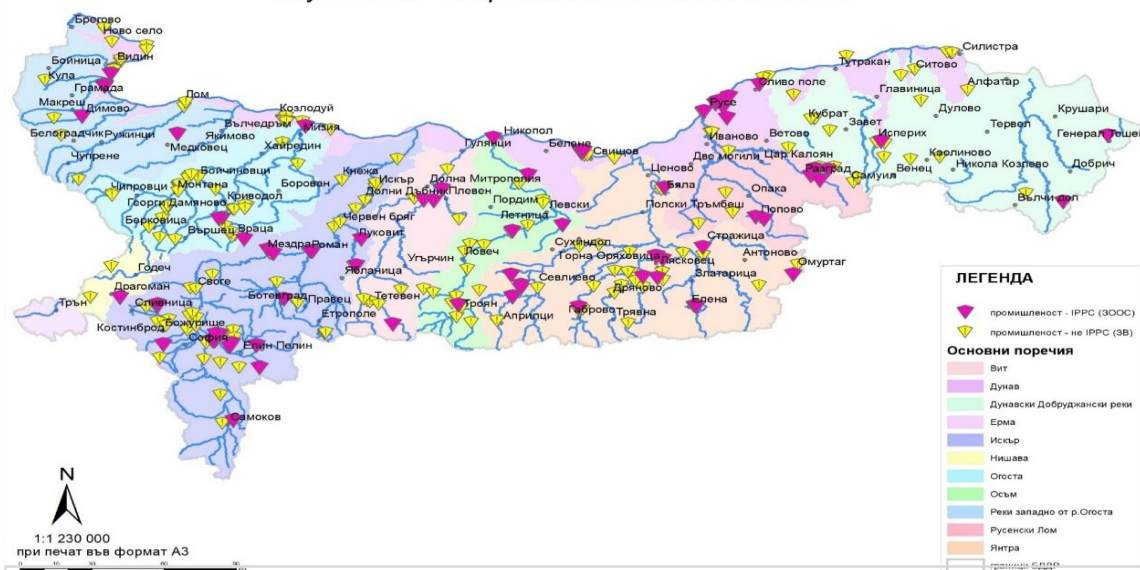
Концентрация на Манган във водни тела от поречие Малък Искър

Констатира се намаляване на концентрациите на металите в река Малък Искър спрямо ПУРБ 2016-2021

Индустрия – натиск и въздействие върху качеството

Зауствания на промишлени отпадъчни води

Значим натиск от индустрията е установен в:

- 33 бр. повърхностни водни тела – промишлени отпадъчни води от предприятия, включени в Е-РИПЗ
- 61 бр. повърхностни водни тела – промишлени отпадъчни води, които не са включени в Е-РИПЗ

Разпределение на емитериите по промишлени сектори (бр)

Стари замърсявания от минали дейности

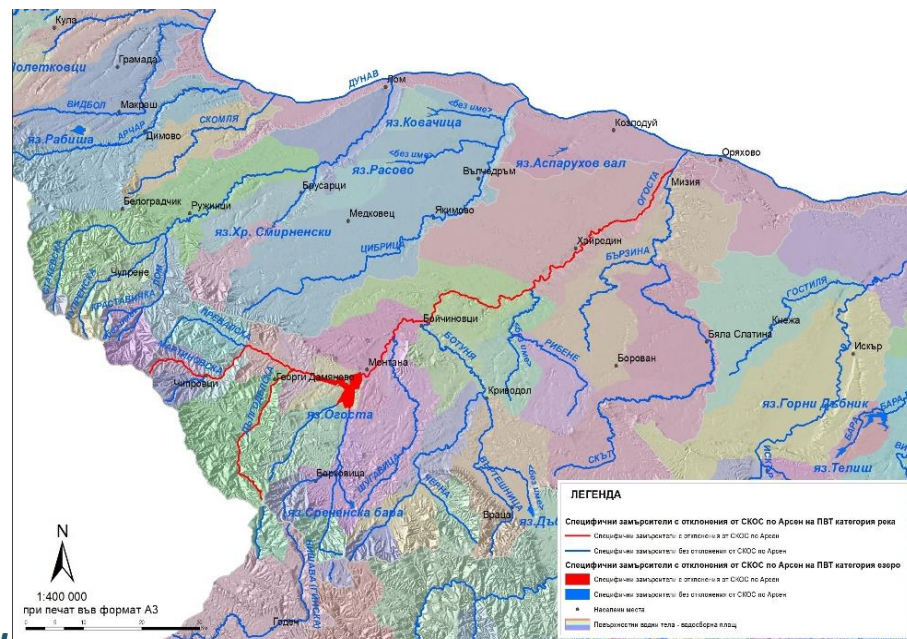
Този вид натиск за първи път е разгледан самостоятелно в проекта ПУРБ 2022-2027 и в него са включени закритите обекти за уранодобив, въгледобив и рудодобив.

➤ Въздействие върху водите:

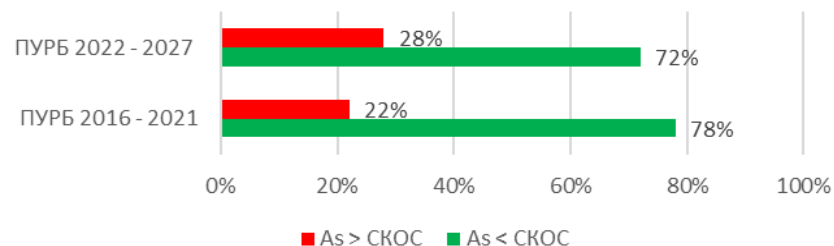
- Потенциално въздействие от замърсяване с **метали** на повърхностните и подземните води, вкл. от **изтичащи руднични води**

Значим натиск от стари замърсявания от минали дейности е установен в поречията на река Огоста и река Искър.

Замърсяването с арсен в поречието на река Огоста е в следствие на минали добивни дейности и заустване на непречистен хвост в реката, както и скъсването на стената на хвостохранилището през 1964 година.

Повърхностни водни тела от поречието на Огоста с отклонение от SKOS на Арсен

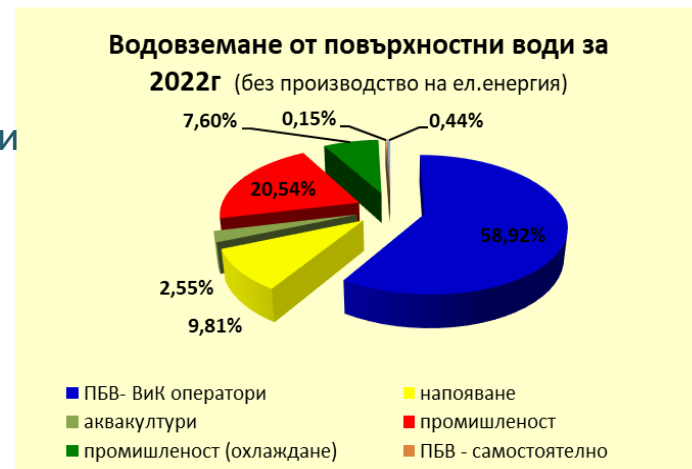
Натиск и въздействие върху количеството на водите

В проекта на ПУРБ 2022-2027

- не е отчетен значим натиск от водовземане от повърхностни води
- всички подземни водни тела са оценени в добро количествено състояние (4% от цялото водовземане от подземни води е за промишлени цели)

Съгласно данните от актуализирания икономически анализ в проекта на ПУРБ се констатира:

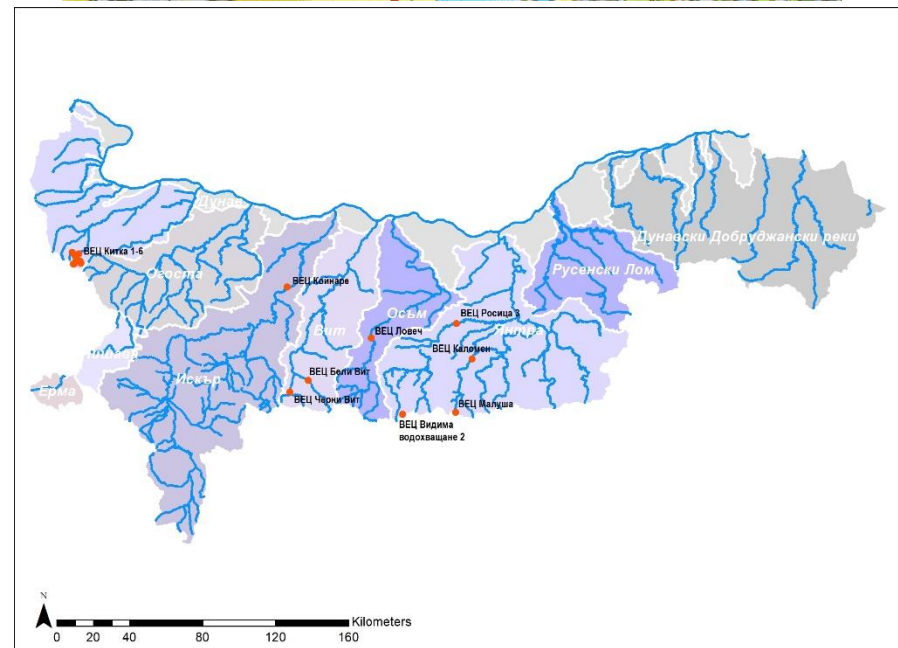
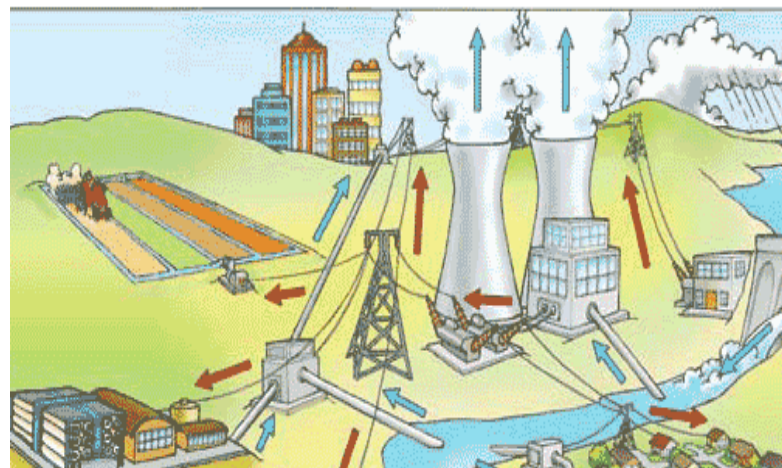
- намаление на средните количества вода, използвани в промишления сектор спрямо ПУРБ 2016-2021
- най- големи обеми вода в ДРБУ и през двата периода са иззети от водоснабдителните дружества, следвани от напоителните системи и промишлеността (без ВЕЦ и охлаждане)
- спад в търсенето на вода от промишления сектор (-16%)

Основни проблеми, свързани с енергетика и индустрия:

- Неосигурена хидравлична свързаност и непреодолими бариери
- Неспазване на изискванията за минимално допустим отток след водохващанията
- Замърсяване на водите от заустване на не достатъчно пречистени/ непречистени промишлени отпадъчни води
- Неспазване на поставените ИЕО
- Замърсяване на водите чрез дифузно разпространение на замърсители от въздуха
- Неефективно използване на водите за промишлени цели- въвеждане на оборотни цикли, където е приложимо

Програма от мерки в ПУРБ

- Мерките са избрани **от единен каталог от мерки, разработен на национално ниво**
- Планираните мерки са **насочени към значимите източници на натиск** с посочени конкретни водни тела (където приложимо)
- Актуализираният списък с мерки за ДРБУ съдържа мерки, свързани с:
  - **регулаторни режими**, свързани с водовземане и ползване на водите
  - **превантивни дейности** за запазване и подобряване на доброто състояние на повърхностните и подземните води, и зоните за тяхната защита;
  - дейности, свързани с **подобряване на мониторинга** на водните тела и зоните за тяхната защита;
  - дейности, свързани с **подобряване на методологичната осигуреност**

Мерки за намаляване на замърсяването от точкови източници чрез изграждане на канализационни системи

Мерки за намаляване на замърсяването чрез закриване на депа, които не отговарят на екологичните изисквания

Мерки за намаляване на хидроморфологичния натиск и подобряване на екологичното състояние

Мерки за ефективно управление; запазване и подобряване състоянието на повърхностните води

Мерки за запазване и подобряване състоянието на подземните води

Мерки за опазване на зоните за защита на водите

ПОМ ДРБУ

Мерки, свързани с енергетика и индустрия

➤ **Подобряване на надлъжната свързаност, в т.ч:**

- Изграждане на рибни проходи
- Разрушаване на стари (неизползвани) прегради, вкл. бентове
- Реконструкция на съществуващи бентове и прагове с цел осигуряване на миграцията на рибите
- Забрана за изграждане на прегради, препречващи изцяло речното корито

➤ **Подобряване на режима на оттока, в т.ч:**

- Осигуряване на минимално допустимия отток в реките след съоръжения за водовземане
- Изграждане на съоръжения за измерване на оттока след водовземане
- Забрана за водовземане при маловодие
- Недопускане на залпово изпускане

➤ **Модернизация и реконструкция на ПС за промишлени отпадъчни води, в т.ч:**

- Изменение и/или прекратяване на разрешителни за заустване на промишлени отпадъчни води в резултат от преразглеждането им

➤ **Мерки за поетапно прекратяване на емисиите и заустванията на приоритетни вещества**

➤ **Ефективно използване на водата за промишленост**

- Въвеждане на водоспестяващи технологии и обратно водоснабдяване

Какво очакваме

- Предложения за допълнения на Програмата от мерки, вкл. :
  - Допълнителни мерки – с оглед по-пълно интегриране на политиката по управление на водите с политиките в сектор регионално развитие, в частност ВиК
  - Допълнение /прецизиране/ преформулиране на мерките с оглед осигуряване на условия за ефективно използване на европейските финансови механизми
  - Предложения за мерки, осигуряващи по ефективно водоползване
  - Друго – по Ваша преценка
- Мнения и предложения за подобряване на механизма за контрол по прилагане и изпълнение на мерките, имащи отношение към регионалното развитие

Какво предстои

- Консултациите на Проекта на ПУРБ 2022-2027 продължават **до 30.09.2024 г.**
- Изпълнява се договор за изготвяне на екологична оценка на проекта на ПУРБ
- В процеса на консултации предстоят срещи с други ведомства и заинтересовани страни в РБУ
- След приключване на консултациите ще бъде изготвен финален вариант на ПУРБ на база получените становища, мнения и предложения и резултатите от ЕО
- ПУРБ 2022-2027 подлежи на приемане от Министерски съвет по предложение на Министъра на ОСВ (чл.160 от ЗВ)

БЛАГОДАРЯ ВИ ЗА ВНИМАНИЕТО !

за допълнителна информация : www.bd-dunav.bg

Раздел „Управление на водите“/План за управление на речния басейн